

Stockholm, 15 mars 2019

Utrikesdepartementet
Enheten för global agenda
hlpf@gov.se

Fair Actions inspel till tematiska granskningen av mål 8 under HLPF

Fair Action tackar för ett givande konsultationsmöte den 29 januari 2019 och för möjligheten att få ge synpunkter till HLPF (High Level Political Forum) i juli 2019.

Utgångspunkter för kommentarerna

Fair Actions synpunkter baserar sig på tjugo års erfarenhet av att granska svenska företags hållbarhetsarbete. Vi bedriver vår research i nära samarbete med människorättsorganisationer och lokala fackföreningar i produktionsländer. I vårt inspel utgår vi från regeringens åtaganden i Sveriges nationella handlingsplan för företag och mänskliga rättigheter¹, som framhävs som en viktig del i regeringens ambition att bidra till de Globala målen om hållbar utveckling. Handlingsplanen är även tydlig med att Sverige ska följa FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Företagen måste fortsätta framåt

Näringslivet spelar en viktig roll för förverkligandet av de Globala målen om en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Svenska regeringen lägger idag stor vikt vid frivillighet och företagens egen förmåga att prioritera mänskliga rättigheter. Regeringen betonar att många svenska företag redan ligger i framkant när det gäller hållbarhetsarbete.² Även vi noterar att det finns svenska företag som går i bräschen och att företag har gjort framsteg vad gäller att ta fram policys och att kommunicera sitt hållbarhetsarbete. Men nu måste företagens policys och strategier omsättas i praktiken. Här behöver regeringen ta ett större ansvar.

Vi ser att multinationella företag, även svenska, återkommande bryter mot internationella konventioner för mänskliga rättigheter. Exempelen är många; framstående reseföretag hanterar inte frågan om tvångsarbete på anlitade hotell³, skoföretag kontrollerar inte användningen av

¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/1012abb0e5a84defa089a77eb6a5ee21/handlingsplan-for-foretagande-och-manskliga-rattigheter.pdf>

² Regeringskansliet, Nu ställer vi krav på hållbarhet för företag, 18 maj 2016

³ <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2016/05/nu-staller-vi-krav-pa-hallbarhet-for-foretag/>

³ Sveriges Radio, Inga hotell granskade trots omfattande kritik, 16 oktober 2016,

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6536073>; Swedwatch, Bakom drömmen om Dubai, 13 oktober 2015,

<http://www.swedwatch.org/publikation/rapport/bakom-drommen-om-dubai/>

hälsofarliga kemikalier i skotillverkningen⁴ och klädföretag bidrar till att hålla nere sömmerskornas löner i produktionsländer.⁵ Dessa exempel illustrerar hur nödvändigt det är att det finns effektiva mekanismer såväl för att granska och utvärdera företags verksamhet ur ett människorättsperspektiv som att hålla företag ansvariga när de brister i sina åtaganden. Exempelen berör flera av målen i Agenda 2030 men med tonvikt på mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Gör människorättsarbete obligatoriskt för företag

Fair Action föreslår att Sverige inför lagstiftning om konsekvensanalys för företag utifrån ett människorättsperspektiv (en s.k human rights due diligence). Human rights due diligence beskrivs i FN:s vägledande principer och kräver att företag systematiskt och kontinuerligt arbetar för att identifiera och hindra potentiell negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Kravet gäller företagets hela globala verksamhet, inklusive deras leverantörskedja. Företag ska även begränsa och gottgöra faktisk negativ påverkan, med fokus på verksamhetens allvarliga påverkan på mänskliga rättigheter. Arbetet ska redovisas publikt.

Svenska regeringens ambitionsnivå måste höjas och takten öka. I flera andra europeiska länder finns det lagar och lagförslag om obligatorisk human rights due diligence. Den franska ”Loi devoir de vigilance” som antogs 2017 är ett exempel. I Finland förespråkar en koalition av representanter från både civilsamhället och näringslivet lagstiftad obligatorisk human rights due diligence. Förslag på liknande lagstiftning diskuteras också i Schweiz, Tyskland och Luxemburg.⁶

Hållbarhetsredovisning räcker inte

2016 trädde ny svensk lagstiftning i kraft som innebär att svenska företag av en viss storlek måste publicera hållbarhetsrapporter. Genom det nya lagkravet uttalar regeringen att de vill stärka utvecklingen genom att fler företag ska redovisa hur de arbetar med hållbarhet, inklusive mänskliga rättigheter.⁷ Den nya svenska lagstiftningen ställer inte krav på obligatorisk human rights due diligence.

Fair Actions granskning av svenska företags hållbarhetsrapporter publicerade under 2018⁸ visar att många är dåliga på att redovisa sitt arbete med mänskliga rättigheter. Endast fem av de 28 granskade företagen har redovisat att de specifikt har genomfört en human rights due diligence, vilket krävs enligt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. 13 av 28 företag ger ingen beskrivning av kopplingen mellan sin verksamhet och riskerna att inverka negativt på mänskliga rättigheter. Exempel på en sådan koppling kan vara att ett IT/telekomföretag identifierat hos vilka av sina elektronikleverantörer det finns risk att produkterna innehåller kobolt från gruvor där barn arbetar. Det är nödvändigt att företag utreder kopplingen för att kunna veta hur de ska agera för att förhindra och motverka

⁴ Fair Action, Skor, 11 oktober 2018, <https://fairaction.se/granskningar/branscher/skor/>

⁵ Fair Action, Left behind How fashion brands turn their back on women in the Bangladeshi garment industry, 2018, https://fairaction.se/wp-content/uploads/2018/10/Fair-Action_Left-behind_20181003.pdf

⁶ Business & Human Rights in Law, <http://www.bhrinlaw.org/key-developments>

⁷ Regeringskansliet, Nu ställer vi krav på hållbarhet för företag, 18 maj 2016, www.regeringen.se/debattartiklar/2016/05/nu-staller-vi-krav-pa-hallbarhet-for-foretag/

⁸ https://fairaction.se/wp-content/uploads/2019/03/H%C3%B6j-ribban-f%C3%B6r-f%C3%B6retag_FINAL.pdf

människorättskränkningar. Även KPMG⁹ och Alliance for Corporate Transparency¹⁰ har gjort granskningar av företags hållbarhetsrapporter och kommer fram till liknande slutsatser.

Human rights due diligence är ett nyckelverktyg för ett hållbart svenskt näringsliv

Om Sverige inför lagkrav på human rights due diligence skulle det stärka svenska företags arbete när det gäller respekt för mänskliga rättigheter, och se till att de inte hamnar på efterkälken i Europa. Vi ser också att det blir viktigare och viktigare för företag att ha ett gediget hållbarhetsarbete för att kunna attrahera kompetent arbetskraft, unga idag vill jobba för företag med tydliga värderingar. Ett lagkrav skulle också vara i linje med regeringens ambitioner i Sveriges nationella handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter.

Vidare skulle ett lagkrav följa rekommendationerna från Statskontorets¹¹ utredning från 2018, vilken analyserade hur väl svenska staten lever upp till FN:s vägledande principer. Statskontoret föreslog att regeringen utreder vilka möjligheter det finns att ställa lagkrav på att svenska företag ska genomföra human rights due diligence, åtminstone vid högrisksituationer. En human rights due diligence är ett nyckelverktyg för att kunna ta de nödvändiga kliven mot ett hållbart svenskt näringsliv i linje med Agenda 2030.

Stockholm, 15 mars 2019

Ulrika Urey
Kanslichef

⁹ <https://www.aktuellhallbarhet.se/nya-hallbarhetslagen-har-brister-foretagen/>

¹⁰ https://eu.awp.autotask.net/file/PdfViewer.action?XFG1UM_2d=QIKV-44UD-YCS6-NNVE-YW6P&viewFile&fileId=911340344&file=%2ffile%2fDownloadAsPdf%2f911340344%2f1550476499281%2f2018%255FResearch%255FReport%255FAlliance%255FCorporate%255FTransparency%2epdf%3fXFG1UM_2d%3dQIKV-44UD-YCS6-NNVE-YW6P#page=1&pagemode=thumbs&locale=sv_SE

¹¹ Statskontoret, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter – utmaningar i statens arbete, 2018, www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/2018/fns-vagledande-principer-for-foretag-och-manskliga-rattigheter--utmaningar-i-statens-arbete/